

7. Стельмах С. Булінг у школі та його наслідки / С. Стельмах // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць / [за заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Слов'янськ: СДПУ, 2011. – Вип LVI. – С. 431-440.
8. Українська психологічна термінологія : словник-довідник / за ред. М.-Л. А. Чепи. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2010. – 640с.
9. Федорченко Т. Є. Рання профілактика негативних проявів у поведінці дітей / Т.Є. Федорченко. – К. : ТОВ «ХІК», 2003. – 128 с.

References

1. Drozdov, O. V., 2007. Fenomen tretiuvannya v shkoli: shlyakhy vyrishennya problemy [The phenomenon of tertiary education at school: ways to solve the problem]. *Social Psychology*, 6, pp. 124-132.
2. Yefremova, H. L., 2017. Shkil'nyy bulinh: spetsyfika ta osoblyvosti proyavu [School boiling: specifics and features of manifestation]. *Pedagogical Workshop*, 8, pp.14-19.
3. Pro osvitu [About education]. 2017. [online] Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
4. Lushpay, L. I., 2013. Shkil'nyy bulinh yak riznovyd suspil'noyi ahresiyi [School boiling as a kind of social aggression]. *Scientific notes of the National University of Ostroh Academy. Series «Philological»* [online], 33, pp. 85–88. Available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoaf_2013_33_28.pdf.
5. Ol'veus, D., 2001. Bulinh v shkoli: stykannya z problemoyu [Boiling at school: dealing with a problem]. [online] Available at: <http://www.oecdobserver.org>.
6. Savel'yev, Yu.B. and Salata, T.M., 2009. Vyklyuchennya ta nasytstvo: chy isnuye bulinh v ukrayins'kiy shkoli? [Exclusion and violence: Is there a boiling in a Ukrainian school?]. *Proceedings. Pedagogical, psychological sciences and social work*, 97, pp. 71-79.
7. Stel'makh, S. 2011. Bulinh u shkoli ta yoho naslidky [Boiling at school and its consequences]. *Humanization of the educational process*, LVI, pp. 431-440.
8. Chepa, M.-L. A. ed., 2010. *Ukrayins'ka psykholohichna terminolohiya [Ukrainian Psychological Terminology]*. Kyiv: DP "Information and Analytical Agency".
9. Fedorchenko, T. Ye., 2003. *Rannya profilaktyka nehatyvnykh proyaviv u povedintsi ditey [Early prevention of negative manifestations in the behavior of children]*. Kiev: TOV "HIK".

УДК 373.2.016:745/749(045)

DOI 10.31339/2617-0833-2019-1(26)-136-140

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ З АПЛІКАЦІЇ

Любежаніна Б. А., Микуліна А. К.

DEVELOPMENT OF PERSONALITY OF CHILDREN OF PRESCHOOL AGE AT APPLICATIONS

Lubazhanina Bogdana, Mykulina Antonina

В статті розкриті основні поняття та особливості навчання аплікації дітей дошкільного віку, обґрунтовано значення аплікації у всебічному розвитку особистості дітей дошкільного віку.

Зроблено аналіз праць відомих науковців з даного питання по використанню аплікації з метою розвитку у дітей почуття краси, вдосконалення знань про форму, забарвлення, просторове розташування предметів на площині паперу, розвитку у них ручних умінь і художнього смаку.

Ключеві слова: *аплікація, розвиток особистості, художня діяльність, техніка виконання.*

In the article the basic concepts and peculiarities of the study of the application of children of preschool age are revealed. The analysis of the works of famous scientists on the given question on application of application for the purpose of development in children of a feeling of beauty, the improvement of knowledge about the form, color, spatial arrangement of objects on the plane of paper, development of their abilities and artistic taste.

It is proved that application classes influence the comprehensive development of the personality of preschoolers. contribute to the formation of their intellectual and creative abilities, the formation of their moral ideas, work skills, artistic taste. The level of mastery of skills and abilities allows you to realize and determine the degree of readiness of each child to successful schooling, further mastering the content and techniques of implementing various types of applications.

Key words: *application, personality development, artistic activity, technique of execution.*

Естетичному розвитку підростаючого покоління в Україні приділяється велика увага. Залучення дитини до світу прекрасного відкриває перед ними багатство і красу навколишнього життя, сприяє розвитку потреби не тільки в спогляданні світу, а й активному його пізнанні, перетворенні.

Заняття з образотворчої діяльності в ЗДО – важливий компонент естетичного виховання. Педагог навчає дітей бачити красу оточуючого світу та передавати свої враження в малюнках, аплікації та ліпленні.

Великі потенційні можливості в розвитку особистості дитини належить аплікації, яка сприяє формуванню розумових, творчих здібностей дошкільника, становленню його моральних уявлень, трудових умінь, художнього смаку. Аплікація вважається різновидом художньої діяльності, передбаченої програмами виховання і навчання дітей дошкільного віку в дошкільному навчальному закладі.

Аплікація (від. лат. applicatio — прикладання, приєднання) — це вид образотворчої діяльності, що передбачає виготовлення орнаментів чи інших художніх зображень нашиванням або наклеюванням на основу різнокольорових клаптиків тканини, паперу тощо [1, с. 4].

Аплікація – один з видів декоративно-ужиткового мистецтва, який використовується для художнього оформлення різних предметів за допомогою прикріплення до основного тла вирізаних декоративних чи предметних форм [3, с. 154]. Це найбільш простий і доступний спосіб створення художніх робіт, при якому зберігається реалістична основа самого зображення. Це дає можливість займатися аплікацією з дітьми дошкільного віку, також широко використовувати її в оформлювальних цілях.

Теорія і практика дошкільного виховання накопичила великий досвід по використанню аплікації з метою розвитку у дітей почуття краси, вдосконалення знань про форму, забарвлення, просторове розташування предметів на площині паперу, розвитку у них ручних умінь і художнього смаку.

Теоретичні основи використання аплікації в процесі навчання дошкільників образотворчої діяльності в дошкільному закладі належать таким науковцям, як М.П. Сакуліній, І.Л. Гусаровій, Т.Г. Казаковій, З.А. Богатєєвій Е.А. Коссаковській, Л. Г. Суховському, Л.Я. Скидановій, Л.Г. Сірченко та ін.

Паллон В.І., Коссаковська Е.А., Суховський Л.Г., Комарова Т.С. визначили і сформулювали основні завдання та послідовність навчання аплікації дітей в молодшій, середній та старшій групах.

Проблема оволодіння дошкільниками технікою аплікації та вирізування не втратила актуальності у сучасному суспільстві.

Мета статті – розкрити особливості розвитку дошкільників в процесі організації занять з аплікації в ЗДО.

Створення аплікації – це складний процес, пов'язаний з умінням вирізати різноманітні форми предметів з кольорового паперу, розкласти їх на основі, встановлювати послідовність і взаємозв'язок об'єктів за законами композиційного і колірної ладу, акуратно наклеювати вирізані фігури на папір іншого кольору [2,с.15].

У роботах А.В. Запорожця, В.В. Давидова, М.М. Подд'якова встановлено, що дошкільнята здатні в процесі предметної чуттєвої діяльності, у тому числі і аплікації, виділяти суттєві властивості предметів і явищ, встановлювати зв'язки між окремими предметами і явищами і відображати їх в образній формі.

Глибоке теоретичне обґрунтування значення аплікації у всебічному розвитку дітей дошкільного віку, розробка послідовності в навчанні аплікації в різних вікових групах були дані в посібнику І.Л. Гусарової «Аплікація в дитячому садку» (1968 р). Автор практично показав шляхи застосування різних методів і прийомів оволодіння технікою аплікації на конкретному змістовному матеріалі, виходячи з особливостей засвоєння дітьми прийомів вирізування, розкладання, наклеювання [2,с.23].

У книзі І.Л. Гусарова аплікація розглядається як важливий засіб естетичного виховання дошкільників, формування їх конструктивних, творчих здібностей та естетичного смаку. Така спрямованість аплікаційних занять виділяється і в посібниках і альбомах інших авторів: Е.Е. Лоотсар «Аплікація в дитячому садку»; В.Б. Космінська та ін. «Теорія і методика образотворчої діяльності в дитячому садку»; В.Б. Космінська, Н.Б. Халезова «Основи образотворчого мистецтва і методика керівництва образотворчої діяльністю дітей».

Методика навчання дітей дошкільного віку силуетного вирізання в аплікації детально розроблена І.Л. Гусаровою. Автор рекомендує будувати навчання на основі детального аналізу будови фігур, виділення взаємозв'язку їх частин, а також за допомогою показу прийомів зображення у взаємодії з точними словесними описами кожного руху ножицями.

У роботі З.А. Богатєєвої аплікація розглядається як вид декоративно-прикладного мистецтва, як засіб естетичного розвитку дошкільників. Основну увагу вона приділяє орнаменту і відокремлює його художні особливості: колір, ритм, лінію, своєрідність композиції [3, с.155].

Декоративний аспект аплікації представлені і в роботах Л. Скиданової та Л. Сірченко, які пропонують використовувати українські мотиви в декоративних аплікаціях дошкільників з метою розвитку у них патріотичних почуттів.

У процесі занять аплікацією діти знайомляться з простими формами різних предметів, частини і силуети яких вони вирізають і наклеюють. Створення вирізаних зображень вимагає великої роботи думки і уяви, тому що в силуеті відсутні деталі, які є часом основними ознаками предмета.

Знайомлячись на заняттях і самостійно з матеріалами, технікою і способами обробки паперу, діти набувають навичок графічного і пластичного зображення предметів, опановують умінням в силуетних формах образно, творчо переробляти свої враження, одержані при знайомстві з навколишнім світом, під час читання художньої літератури, розглядання ілюстрацій, картин, скульптур, творів народного декоративно-прикладного мистецтва.

Знання, вміння, навички з аплікації діти втілюють у творчій діяльності: майструють барвисті настінні панно, декорації для настільного і тіньового театру, костюми і елементи оздоблення до вистав і святкових ранків, прикрашення для ділянки дитячого садку, подарунки молодшим дітям, рідних та друзям.

Процес створення аплікації складається з цілого ряду послідовно виконуваних дій, що вимагають від дитини досить високого рівня розвитку образотворчих і технічних умінь, а також зосередженості, наполегливості, витримки, акуратності, самостійності. Недостатня

ступінь розвитку технічних умінь наклеювання, вирізування гальмує роботу уяви, сковує дитячу ініціативу, знижує якість результатів діяльності. І навпаки, якщо дитина добре володіє прийомами вирізування, наклеювання, нашивання аплікації на основу, її увага направляється на створення різних за формою, величиною, забарвленням комбінації, що призводить до нових, оригінальних результатів, стимулює творче ставлення до роботи. Це можливо тільки тоді, коли вихователь вміло регулює і застосовує на заняттях найбільш ефективні методи навчання, коли завдання даються не тільки в готовому вигляді, але частіше вимагають від дітей активного, творчого, а не репродуктивного використання засвоєних знань та технічних умінь [2, с.104].

Заняття аплікацією сприяють розвитку математичних уявлень. Дошкільнята знайомляться з назвами та ознаками найпростіших геометричних форм, отримують уявлення про просторове положення предметів та їх частин (ліворуч, праворуч, у кутку, в центрі) і величин (більше, менше). Ці складні поняття легко засвоюються дітьми в процесі створення декоративного візерунка або при зображенні предмета із частин.

В процесі аплікації дошкільнята знайомляться з властивостями різних матеріалів (шкіра, папір, солома, тканина), вчаться розрізняти геометричні фігури, кольори, встановлювати співвідношення частин за величиною і об'єднувати частини в ціле, виділяти будову, положення предмета в просторі, орієнтуватися на аркуші паперу. Кожна дитина практично засвоює поняття про ритм, симетрію, гармонію [1, с.4].

У дітей вдосконалюється окомір, вміння оцінювати і виправляти шляхом аналізу допущені помилки, розвивається мова: діти опановують правильними словесними позначеннями напрямки (зліва, справа, в середині, по кутах, зверху, знизу). Вони вчаться групувати округлі, прямокутні, трикутні, багатокутні фігури, правильно називати величини поняттями (довгий – короткий, вузький – широкий, високий – низький.) Ці знання дошкільнята цілеспрямовано застосовують в практичній діяльності [1, с.5].

Велика роль в аплікації належить її кольоровому оформленню, що має великий вплив на розвиток художнього смаку дітей. Колір емоційно впливає на малюка, захоплюючи його барвистістю, яскравістю. Тому важливо цілеспрямовано розвивати почуття кольору як найбільш доступного уявлення про красу навколишнього світу і творів мистецтва. Вихователь повинен постійно роз'яснювати дітям, чому потрібно брати для аплікації той чи інший колір, які до нього підходять поєднання, щоб найбільш виразно передати певний зміст.

На заняттях дошкільнята опановують цілу низку трудових умінь, пов'язаних з обробкою матеріалу (складання, вирізання, наклеювання), із застосуванням інструментів (ножиці, клей, пензлик і т.д.). Діти повинні навчитися працювати акуратно, планомірно, прагнути до досягнення певного результату, долаючи труднощі і докладаючи вольові зусилля. У них формується культура праці (заздалегідь заготовляють необхідні матеріали, приводять робоче місце в порядок, планують послідовність виконання завдання, після заняття прибирають матеріал і інструменти). У дітей вдосконалюються і координуються рухи рук, формуються такі якості, як точність, швидкість, плавність [2, с.105]. Це стає можливим при систематичному, плановому проведенні занять, організації самостійної художньої діяльності, послідовному виконанні програмних вимог в кожній віковій групі, поступовому ускладненні завдань в міру набуття досвіду. Діти повинні навчитися різнобічно застосовувати отримані вміння в інших видах зображувальної діяльності (малювання, ліплення, конструювання).

На заняттях з аплікації у дошкільнят виховується одна з найважливіших суспільних рис – колективізм, вміння працювати і діяти в колективі, враховуючи інтереси своїх однолітків. Також вдосконалюються такі риси особистості, як вимогливість до себе та інших, відповідальне ставлення до дорученої справи, почуття свідомості, дисциплінованості, взаємодопомоги і підтримки один одному. Дошкільнята можуть проявити самостійність і ініціативу, відчути радість від досягнення позитивного результату при спільних зусиллях [4,

с. 9].

Отже, аплікація – це один з найважливіших та цікавіших видів образотворчої діяльності в дошкільному закладі. Тому постійно потрібно проводити різноманітні заняття з аплікації, залучати дітей до самостійної художньої діяльності, до оформлення приміщень до свят; робити виставки дитячих робіт, різні стінгазети та багато іншого, що пов'язано з аплікацією.

Заняття з аплікації впливають на всебічний розвиток особистості дошкільників. Рівень оволодіння вміннями і навичками, передбаченими програмою з аплікації, дозволяє здійснити і визначити ступінь готовності кожної дитини до успішного навчання в школі, подальшого засвоєння змісту і техніки різних видів аплікації.

Список використаних джерел

1. Богатеева З.А. Занятия аппликацией в детском саду: книга для воспитателя детского сада / З.А. Богатеева – М.: Просвещение. – 1988. – 224 с.
2. Комарова Т.С. Образотворча діяльність у дитячому садку: програма та методичні рекомендації. Для занять із дітьми 2-6 років. / Т.С. Комарова. – Х.: Видавництво «Ранок». – 2007. – 178 с.
3. Образотворче мистецтво з методикою викладання в дошкільному закладі: підручник / Г.В. Сухорукова, О.О. Дронова, Н.М. Голота, Л.А. Янцур; за заг. ред. Г.В. Сухорукової. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с.
4. Фоменко Л. Вийти за межі свого аркуша. Спільно-індивідуальна форма організації колективної діяльності / Л. Фоменко // Дошкільне виховання. – 2007. – № 9. – С. 9-10.

References

1. Bohateeva, Z.A. 1988. *Zanyatyua aplykatsyey v detskom sadu [Classes of application in kindergarten]*. Moscow: Enlightenment.
2. Komarova, T.S. 2007. *Obrazotvorcha diyal'nist' u dytyachomu sadku [Fine art activities in kindergarten]*. Kharkiv: Publishing House "Ranok" (Morning).
3. Sukhorukova, H.V., Dronova, O.O., Holota, N.M., Yantsur, L.A.; Sukhorukova, H.V. ed., 2010. *Obrazotvorche mystetstvo z metodykoyu vykladannya v doshkil'nomu zakladi [Fine Arts with a Teaching Method in a Preschool]*. Kyiv: Publishing House "Slovo"(Word).
4. Fomenko, L., 2007. *Vyyty za mezhi svoho arkusha. Spil'no-indyvidual'na forma orhanizatsiyi kolektyvnoyi diyal'nosti [Exit beyond your sheet. Joint-individual form of organization of collective activity]*. *Preschool education*, 9, pp. 9-10.

УДК 78.01

DOI 10.31339/2617-0833-2019-1(26)-140-146

MUSICAL ART IN THE CONTEXT OF NEUROAESTHETIC METHODS

Obolenska Mariia

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО В КОНТЕКСТІ МЕТОДІВ НЕЙРОЕСТЕТИКИ

Оболенська М.М.

The article discusses the mechanisms of analysis and evaluation of musical works in relation to neuroscience. A projection of some developments of neuroaesthetics from visual forms of art to music as an audio system is proposed. In particular, the article checks whether the universal laws of perception proposed by the doctor of neuroaesthetics V. Ramachandran are applicable to music. The purpose of the article is to explain how the universal laws, according to which the brain

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>